

LITTERATURPRIS 2012

Och de nominerade är...

Det är i år 65 år sedan Vi:s litteraturpris utdelades första gången. Då gick det till **Stina Aronson**. Sedan dess har otaliga namnkunniga författare fått det, som **Astrid Lindgren**, **Sara Lidman** och **Kerstin Ekman**.

I år är tre författare med framtiden för sig nominerade.

- ▶ **TIDNINGEN VI:S LITTERATURPRIS** har delats ut sedan 1947. Årets jury består av Annina Rabe, journalist, Lars Burman, litteraturprofessor och överbibliotekarie vid Uppsala universitet, Sofia Wadensjö Karén, chefredaktör Vi, Yukiko Duke, redaktör Vi Läser och Nina Solomin, kulturredaktör Vi.
- ▶ **VEM FÅR PRISET?** Ett "författarskap i tydlig uppåtkurva" premieras. Man ska redan tidigare ha givit ut minst en, men inte fler än fyra skönlitterära böcker.

Kandidat 1

GUNNAR ARDELIUS

JURYNS MOTIVERING

"Lågmäلت och med stor pregnans gestaltar Gunnar Ardelius ett intensivt mänskligt drama som kretsar kring närhet, avstånd och makt."

Gunnar Ardelius roman *Friheten förde oss hit* utspelar sig i Liberias 1960-tal, närmare bestämt vid den svenskägda gruvan Lamco, bemannad av svenska ingenjörer och arbetsledare.

I anslutning till gruvan har ett slags idealsamhälle byggts för de vithyade. Ett försök att betvinga den främmande och obegripliga miljön med linjaldragna gator och välklippta gräsmattor; en kopia av de välorganiserade och välmenade stadsbyggnadsprojekten från hemlandet. En indirekt kolonisering, när resten av världen präglas av kolonialväldens fall.

I romanens centrum står en svensk familj, Hektor, Margret och tonårssonen Mårten, som nyligen flyttat till denna för sina landsmän avlägsna och exotiska plats, samt Ormpojken som är anställd att hålla ormar borta från trädgården. Det är en familj i sönderfall, med ett lika stort inbördes främlingskap som det gentemot det nya landet.

Familjerelationer är ett återkommande tema i Gunnar Ardelius fyra böcker. I den nu aktuella har han dock hämtat konkret inspiration ur den egna släkthistorien, då hans farfar under några år var personalchef vid Lamco-gruvan.

– Inspirationen kommer därifrån, men när jag väl började skriva blev det något annat. Jag var ändå mån om att visa vad jag skrev för min farfar och för min pappa. En anledning till att jag skriver är att komma i kontakt med min familj, eftersom det är den grund jag har fått, det är därifrån jag kommer. Den här gången fick jag 60-talet och Liberia liksom på köpet.

Och det sistnämnda är något nytt. Gunnar Ardelius tre första romaner är förlagda till en svensk samtid och miljöer som är honom välbekanta. Han säger att det var med ett stort mått osäkerhet som han närmade sig en tid och en plats han

inte hade några egna erfarenheter av.

– Jag kände mig inte säker på att jag fick skriva om det. Men när jag väl började var det en berusande känsla. Jag gick i gång på begreppet "frihet", först med en kärnfamilj som bor under samma tak men som inte berättar något för varandra, utan består av singulära varelser som alla letar efter något slags frihet. Sedan blev det större, med Sveriges roll

i världen, där övertygelsen om att det var frihet man erbjöd krockade med verkligheten.

Har du några litterära förebilder?

– Två böcker jag läste i formbar ålder och som betydde mycket var Thomas Manns *Bergtagen* och Eyvind Johnsons *Romanen om Olof*. Jag har kvar känslan av de böckerna och kan relatera till dem i mitt skrivande. ♦

GUNNAR ARDELIUS är 31 år och bor i Stockholm. Han debuterade 2006 med romanen *Jag behöver dig mer än jag älskar dig och jag älskar dig så himla mycket* och har skrivit ytterligare tre romaner. Han är sedan i våras ordförande i Författarförbundet.

Gunnar Ardelius nya bok heter *Friheten förde oss hit*.

Aleksander Motturi har skrivit om sin far i *Svindlarprästen*.

Kandidat 2

ALEKSANDER MOTTURI

JURYNs MOTIVERING:

"Med imponerande djärvhet och säkert handlag skildrar Aleksander Motturi såväl ett internationellt svindlaräventyr som en sons personliga sökande efter en motsägelsefull far."

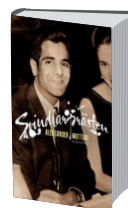
Aleksander Motturi började skriva romanen om sin far, *Svindlarprästen*, sedan fadern gått bort. Eller åtminstone sedan han trodde att fadern gått bort. För på samma sätt som det varit omöjligt att veta vad som var sant och inte i faderns liv, så hängde ett frågetecken även efter uppgifterna om hans frånfalle. Kanske var det bara ytterligare ett identitetsbyte, en flykt in i en ny version av livet? För på

samma sätt som romanen står med ena foten i det dokumentära och den andra i fiktionen så levde Aleksander Motturis far i ett slags gränsland mellan verklighet och fantasi.

– Det finns ingen annan arena eller genre än romanen där jag kunde möta honom. Den gav mig möjlighet att fylla i de luckor jag inte kände till eller när jag misslyckades att ta reda på hur det förhöll sig. Samtidigt var det viktigt

för mig att undvika idealisering eller demonisering, vilket är vanligt i den här genren. Min strävan var att hitta en mer nyanserad bild, vilket krävde ett ganska komplicerat balansstycke.

Berättelsen om Aleksander Motturis far är den om en internationell svindlare som blev känd i Sverige på 1980-talet i samband med ett misslyckat bedrä-

geriförsök mot katolska kyrkan. Det är svårt att inte fascineras, eller för den delen häpnar, över den lika förslagna som gäckande figuren. Bedrägerierna sker på alla nivåer, inte bara de ekonomiska

utan även de mellanmännskliga.

Aleksander Motturi säger sig ha kommit närmare sin far i arbetet med romanen, samtidigt som han erkänner att det är väldigt mycket han inte vet.

Fadern sa sig ha påbörjat en bok om sitt eget liv, vilket likt alla andra påståenden togs för lika sant som motsatsen. I efterhand visade det sig emellertid stämna. Aleksander Motturi tror dock inte att pappan skulle ha varit särskilt nöjd med hans version, *Svindlarprästen*.

– Han skulle tycka att den var vansinnigt bristfällig, säga att jag var galen och fördöma mig. Men han skulle nog också fascineras av vissa saker. Av att få se sig själv i ett annat perspektiv.

Aleksander Motturi säger att det har varit en mycket svår bok att skriva, men utan den hade han aldrig blivit författare. Många gånger misströstade han och till slut var det enda sättet att bli fri från boken att ge ut den.

Har du några litterära förebilder?

– Jag kommer inte på några enskilda författare som jag ser som mina litterära förebilder, inga som jag kan peka på och sedan känna att jag alltid kommer att kunna stå för det. Jag är helt enkelt för otrogen mot dem som stundvis gjort intryck på mig. ♦

ALEKSANDER MOTTURI är 42 år och bosatt i Göteborg. Han romandebuterade 2011 med *Diabetikern* men har också skrivit dramatik. Han är en av initiativtagarna till och numera konstnärlig ledare för Clandestinfestivalen.

FOTO: ALEKSANDER MAHMOUD

Kandidat 3

LINA WOLFF

JURYNS MOTIVERING:

"Med ett sinnligt och suggestivt språk har Lina Wolff skapat en förförlig mosaik över människans villkor och kärlekens skepnader."

Det är en märklig känsla att läsa Lina Wolffs *Bret Easton Ellis och de andra hundarna*; den känns som en översatt roman snarare än en som skrivits i Sverige på svenska. De stukade existenserna och de katalanska miljöerna är alltigenom övertygande. Och ta bara romanens okonventionella uppbyggnad – i dess centrum står författaren Alba Cambó, men hon själv kommer aldrig till tals. I stället är det genom att låta personer vars vägar slumpmässigt sammanfaller med Alba Cambós berättas om sina egna liv som centralfiguren framträder. Ett grepp som Lina Wolff gärna erkänner har influerats av Roberto Bolaños *2666*.

Inspirationen har Lina Wolff hämtat från de sex år hon bodde i Madrid. Människor hon mött har utgjort startpunkt för berättelserna. Exempelvis fick en städerska bli utgångspunkt för romanens Blossom, som förlorar ett barn och sedan emigrerar till Spanien.

– Jag hade ett behov av att göra något av miljöerna och tankarna. Att sedan sammanfoga dem var en mycket längre process.

Debutboken var en novellsamling, även den förlagd till Spanien. Den beskriver Lina Wolff mer som ett terapeutiskt arbete för att i en mening erövra ett samhälle som hon hade svårt att ta sig in i. Att hon sedan dess fortsatt skriva om en Medelhavsmiljö förklaras delvis med att det är både lättare och samtidigt mer kreativt utmanande att kliva in i skrivandet när även romanens geografi är en annan.

– Och sedan är det ganska tacksamt att skriva om spanska miljöer, för det finns så otroligt mycket i dem. I och med att det är varmt så luktar allt så mycket mer, i Sverige måste allt frammanas på ett annat sätt. Mina berättarjag trivs helt enkelt där.

Lina Wolff ser sig som en förkämpe för den i Sverige så styvmoderligt behandlade novellen. Trots det blev *Bret Easton Ellis och de andra hundarna* en roman.

– Romanen har mer djup att erbjuda, men jag lät huvudpersonen vara novellist så jag tänkte att jag har visat var mina sympatier ligger. Novellen passar för vår tid, där man kanske har svårt att läsa en hel roman i ett sträck. I Spanien ligger

det ofta små novellsamlingar på nattduksborden i hotellrummen.

Har du några litterära förebilder, utöver Bolaño?

– Den latinamerikanska berättartraditionen känns dynamisk. Utöver de gamla jättarna finns det en del unga riktigt bra, som Andrés Neuman och Rodrigo Rey Rosa. En kvinnlig argentinsk författare som jag beundrar är Pola Oloixarac. Hon känns alldeles galen när hon skriver. ♦

LINA WOLFF är 39 år och hemmahörande i Hörby. Hon debuterade med novellsamlingen *Många människor dör som du* 2009. Hon arbetar deltid på kontor för ett EU-projekt.

Lina Wolffs bok heter *Bret Easton Ellis och de andra hundarna*.

